

Група українського слова
на сім'ї
американській землі

СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY

Адреса
Редкації і Адміністрації:
"Svoboda", 81-83 Grand St.,
Jersey City 3, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
4-0307
YHC: HEnderson 4-1016

Ч. 237. ДЖЕРСІ СІТІ І НЬЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 9-го ГРУДНЯ 1954. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, DECEMBER 9, 1954. No. 237. VOL. LXI.

МЕККАРТІ ЗАКИДАЄ АЙ-ЗЕНГЕВЕРОВІ СЛАБИСТЬ У ПОБОРЮВАННІ КОМУНІЗМУ

Вашингтон. — Сенатор Дж. Р. МекКарті знімає із президентом і складає заяву, в якій по раз перший гостро виступає проти АЙЗЕНГЕВЕРА, закидаючи йому, м'якше кажучи, у поборюванні комунізму в цій країні і закордоном, з Вілого Дому спочатку відмовилися реагувати на цю заяву сенатора, але пізніше секретар през. АЙЗЕНГЕВЕРА Джеймс С. Гатерті заявив журналістам, що найкращою відповіддю на атаку сенатора МекКарті буде проголошення тих успіхів, які мав уряд президента АЙЗЕНГЕВЕРА в поборюванні комунізму в цій країні і закордоном. На початку своєї заяви сенатор МекКарті подякував сенаторам Карлосу Е. Мундтові, Чарльосу В. Поттеромі і Евереттові М. Діркессону за те, що вони продовжують переслідування. На яких він, МекКарті, не може бути внаслідок пораненого ліктя. МекКарті заявив, що викриття комуністів в оборонних фабриках, які продукують танки зброю, — це дуже важлива справа, бо від неї залежить життя сина американських матерів. Праці найкращої були стиміла майже десять місяців. Президент ВДА взяв на себе обов'язок гратувати сенаторам Фланделеру і Воткінсу за те, що вони стримали нашу працю. — сказав сенатор МекКарті. "Було поважні розмови про те, що я перелічу сенаторів, устремлюючись на свою боротьбу проти комунізму. Але я гадаю, казав сенатор МекКарті, що я повинен просити вибачення перед американським народом тому, що я не свідомо його обманув. Під час виборчої кампанії я від удержався від удержання обіцяв американському народові, що коли він вибере уряд АЙЗЕНГЕВЕРА, то той уряд поведе сильну боротьбу проти комуністів в урядових колах. Але, продовжував сенатор, я в цьому помилювався. Я стверджу, що президент з одного боку гратував тим сенаторам, які не давали працювати слідчій комісії, а з другого боку закликав до терпимості в відношенні до комуністичних хуліганів тоді, коли вони тортурами мучили американських громадян у військових одностроїх. Хто знає азбуку комуністичної боротьби, той знає, що слабкість не можна звільнити від одного американського вола".

Сенатор Дж. Р. МекКарті

МекКарті звернувся до американських матерів і заявив, що кожний американський воїн, який поїде однострій, несе з собою і всю потугу своєї нації, куди б він не зайшов у чужу країну. Про це повинні знати всі сенатори, які голосують за покликування до військової служби синів американських матерів. Заява сенатора МекКарті викликала велике враження в цій країні, бо це по раз перший МекКарті публічно виступав проти голови своєї партії — президента АЙЗЕНГЕВЕРА. Дехто гадає, що МекКарті думає закладати свою власну партію, бо він заявив, що "тепер" це не дуже виступає за Республіканську партію. Звернувшись увазі на те, що МекКарті сказав у своїй заяві, що "це, можливо, його тимчасовий лебедий спіл як голови слідчої комісії", з чого можна судити, що сенатор із Висконсину не думає залишати політичного життя. Уряд опублікував статистичні дані про те, як уряд президента АЙЗЕНГЕВЕРА поборює комунізм у ЗДА. Досі засуджено 50 осіб, об'явлено 49, 62 нові організації додано до листи підірваних організацій, депортовано 129 осіб, ведеться слідство в справі депортації 410 осіб, це допущено до в'їзду до ЗДА 172 особи. На заяву МекКарті зреагував голова Республіканського Крайового Комітету Леоард В. Голл, який заявив, що МекКарті зробив велику помилку. Президент АЙЗЕНГЕВЕР почав боротьбу проти комунізму на кілька років раніше, поки сенатор МекКарті виголосив свою першу протикомуністичну промову. Сенатор Фланделер сказав, що, "молодий сенатор із Висконсину почав політичну війну". Сенатор Воткінс заявив, що остання атака МекКарті на АЙЗЕНГЕВЕРА свідчить про те, що його справедливого осуду Сенат. Навіть ті сенатори, які голосували проти догани для МекКарті, заявляють проти його виступу проти АЙЗЕНГЕВЕРА.

Голл проти Ботлерової критики АЙЗЕНГЕВЕРА

Вашингтон. — Голова Республіканського Крайового Комітету відповів на конференцію з головним дорадником президента АЙЗЕНГЕВЕРА Шерманом Адамсом, після чого заявив журналістам, що демократи кидали до коша обіцянку співпрацювати з урядом президента АЙЗЕНГЕВЕРА, бо новобраний голова Демократичного Крайового Комітету, Пол М. Ботлер, гостро і невірною скритикував президента. Ботлер заявив в Нью Орліні, Луїзіана, що демократи не будуть квестіонувати "чесноту" президента АЙЗЕНГЕВЕРА, але битимуть по "шораз більшій наявності того факту, що йому бракує здібності об'єднати країну та нею радіти". З цієї промови виходить, що демократи змінили тактику і виступають проти особи президента АЙЗЕНГЕВЕРА, щоб зменшити його популярність, а не могла бути небезпечна для демократів, коли б президент стався про свій перебір в 1956 році. Голл сказав, що демократи нібито говорять про те, що вони будуть підтримувати уряд АЙЗЕНГЕВЕРА, бо їхня партія дбає про добро всього народу, але Ботлер у своїй промові наявно показав, що демократам йде не про добро народу, а про те, щоб виграти найближчі вибори. Голл сказав, що майбутній демократичний спікер Палати Репрезентантів Сем Рейберн задалеко загнався у критиці президента, але пізніше відмовився від своїх слів. На думку Голла, Ботлер повинен бути настільки чесний і шляхетний, щоб признати АЙЗЕНГЕВЕРА, разом із більшістю американського народу, за "найкраще кваліфіковану людину, яка тепер в цьому небезпечному часі, може, вести націю". Гостро критикував Ботлера і республіканський сенатор із Нью Джерсі, Г. А. Александер Смит, який сказав, що американський нарід знає про здібності президента АЙЗЕНГЕВЕРА, краще, ніж "якийсь Пол Ботлер".

Демократи критикують виборчі обіцянки республіканців

Вашингтон. — Демократи критикують виборчі обіцянки республіканців, які тепер неможливо здійснити. Зокрема, республіканці обіцяли не збільшувати державної заборгованості, а дати про те, що державний бюджет був збалансований. Секретар скабу Дордж М. Гомфрі повідомив, що й на 1956 рік державний бюджет матиме трильйонний дефіцит. Демократичні сенатори Джас Дж. Спарман і Пол Г. Даллес заявили, що вони не можуть ганибити республіканців за те, що їм не вдалося збалансувати бюджет, але федеральний бюджет.

Популярність АЙЗЕНГЕВЕРА врятувала республіканців під час виборів

Вашингтон. — Бувший голова Демократичного Крайового Комітету Стівен А. Мічелл заявив, що популярність президента АЙЗЕНГЕВЕРА врятувала Республіканську партію від повної програми під час виборів 2 листопада. Перед самими виборами — сказав Мічелл — республіканці вивагали гасло підтримувати уряд президента АЙЗЕНГЕВЕРА, і це гасло допомогло республіканцям, — вони хоч програли, але отримали тільки незначні втрати в користь демократів. Мічелл підкреслює, що в дійсності перемога демократів є більша, як це видно з піраунку голосів, які впали на обидві партії. Демократи в деяких стейтах, на думку Мічелла, мали найбільше голосів від 1930-х років. Мічелл вважає, що коли б тепер відбулися вибори президента, то демократи мали б забезпечену перемогу, бо мали б 316 голосів на президента, а республіканці тільки 112, і 64 голоси були б непевні.

Внаслідок безробіття втрачено 30 бiльйонів доларів

Лос Анджелес. — Голова Конгресу Індустріальних Організацій Волтер П. Рутер, промовляючи на конференції цієї організації, заявив, що ЗДА втратили 30 бiльйонів доларів внаслідок того, що уряд не зумів подбати про повне zatrudнення. Рутер закликав уряд президента АЙЗЕНГЕВЕРА припинити втрати національної економіки і почати заходами "нового розподілу" і "справедливого розподілу" добиватися повного zatrudнення, щоб осилити повне використання нації.

ФІЛАДЕЛФІЯ ЗАКІНЧИТЬ ЮВІЛЕЙНІ СВЯТКУВАННЯ УНС

Філадельфія, Па. — Українська громада Філадельфії закінчить у найближчі дні 12-го грудня, ювілейні святкування з нагоди 60-річчя Українського Народного Союзу. В рамках цих святкувань відбулася у першу чергу величавою імпреза - фестиваль в Карнегі Гол в Нью Йорку в травні ц. р., подібні великі імпрези відбулися теж у деяких інших бiльших українських громадах, зокрема в Детройті, Клівленді, Шикаго та ін., а в цілій ряд менших громад влаштували ці імпрези відповідно до своїх спроможностей. До ювілейних імпрез можна б зарахувати і конференцію УНС у Вашингтоні, бо хоч вона належала до тих статутних імпрез, які відбуваються щочотири роки, але цим разом вона не тільки мала ювілейний характер, але була й одною з найбільших українських маніфестацій теж на користь української визвольної справи в цій країні. В імпрезі у Філадельфії, що відбувається в залі Клубу Горюван при 849 Н. Френклін стріт о год. 4-й по полудні, виступлять місцеві артистичні сили. Святкову промову виголошить голова УНС п. Д. Галиччін.

КОМУНІСТИЧНИЙ КИТАЙ ПРИТРИМУЄ НЕПРАВНО ЩЕ ДАЛЬШИХ 4 ЛЕТУНІВ

Об'єднані Нації. — Комуністичний Китай притримує наперекір постановам договору про перемир'я ще дальших 4-ох американських летунів, крім отих 11-ох, що їх засуджено тепер там на догостермінову в'язницю, як "шпиунів", — подав до відомства Об'єднаним Націям американський посол Лодж, наводячи водночас поіменний список тих летунів. Самі китайські комуністи, сказав Лодж, призналися до цього під час останньої конференції в Женеві. Лодж відкинув закид, чому ЗДА і інші держави, що боролися в Кореї в імені ООН проти комуністичної агресії, оголосили свою війну проти порушення комуністичними державами перемир'я на території Об'єднаних Націй, а не перед міжнародною військовою комісією для пильнування перемир'я в Кореї. Лодж стверджує, що на 5-хратні запити, виставлені до комуністів на терені згаданої військової комісії в Кореї щодо американських військовиків, які — за американськими відомостями — були неправдоподібно в Китаї — комуністи не дали ніякої відповіді. У резолюції 16-ти альянських держав, настало порушення перемир'я в Кореї через неправне притримання летунів військ Об'єднаних Націй поза терен 25 вересня 1953 (останній день вимини полонених) — не гадуються імені комуністичного Китаю. Зроблено це під натиском головно Англії, яка твердить, що "гостра мова" не допоможе, а радше пошкодить полоненим летунам. Тепер треба двох третин голосів в Генеральній Асамблеї, щоб ця справа негайно стала предметом її дебат.

Проект "співіснування" для поділених корейців і німців

Об'єднані Нації. — Болівія виготовила проект, що його думас запропонувати Генеральній Асамблеї Об'єднаних Націй, як компромісову розв'язку теперішньої німецької і корейської проблем. За цим проектом обидві поділені частини Кореї створили б "конфедерацію" із повною автономією обох частин в середині, сувереністю назовні і з спільним над парламентом. Цей устрій зрусувався би поділу на устрій давньої Німеччини. Реалізація такого проекту мала б довести, чи можливе у практиці "співіснування" комуністичного і демократичного режимів в одній конфедерованій країні. Цей проект був би передискусований в Політичній Комісії Генеральної Асамблеї, де, зрештою, є вже 5 інших проектів у відношенні до Кореї. Ні один з них не має мас за собою більшість Комісії. Проект Болівії, як зазначає преса, нерельйозно просто тому, що ані Південна Корея, ані Західна Німеччина не погодяться на петрифікацію поділу країни, і не признають комуністичного режиму в другій частині країни.

Повішено 6-ох змовників у Єгипті

Каїро. — Змовників, які присуджені на смертну казнь проти теперішнього режиму в Єгипті повішено 6-ох. Екзекуція відбулася в Каїрі 7 грудня ввечері і відбулася з перервою по пів години для кожного засудженого. Першим був атентатник на життя прем'єра Нассера, що стріляв у нього 26 жовтня ц. р. Всі вони були чільними членами Маготеатанського Братства, єдиного релігійно-політичного партії, яка мала, рідше бачити всіх членів Революційної Ради і всіх міністрів. Протести з Єгипту і Іраку, організації, близькі до цієї єгипетської організації, та телеграфічні протести припинили екзекуцію — не мали успіху. Єгипетський уряд рішуче виставив дальші суди розправи проти арештованих членів цієї самої організації.

КАЛЕНДАР "СВОБОДИ" НА 1955-ий РІК — АТРАКЦІЯ НА КНИЖКОВОМУ РИНКУ

Уже вийшов з друку і розсилається Календар "Свободи" на 1955-ий рік, що буде без сумніву одною з бiльших атракцій на нашому книжковому ринку. Новий Календар "Свободи" відмітний від усіх дотеперішніх видань УНС-ом не тільки своїм великим форматом, але й головним змістом, майже виключно мистецько-розважальним та інформативним. Усі дотеперішні календарні видання наших братських організацій та їх видавництва, у тому й УНС-ову та "Свободи" були замінні тим, що в них поміщувалося багато організаційного та пропагандного матеріалу. Новий Календар "Свободи" відсутній від цієї традиції та крім свого календарного змісту та українських і американських свят та українського історичного календаря, а далі загалом інформації про ЗДА і світ та порівняльних міркувань, ваги, довшини і т. п., дає читачеві велику збірку коротких оповідань, фейлетонів, гуморесок, споминок і т. п. — Зміст нового Календаря "Свободи" говорить сам за себе та може послужити для календаря найкращою рекомендацією. Його можна поділити на такі частини: Календар у місяці в році, американські урядові свята, український історичний календар, пригадає на поодинокі місяці, що таке календар, родина календарів, поазубний виказ слов'янських святих, загальна інформація і т. п. Научно-інформаційна частина: Історія України в найкоротшому огляді. В. Дорошенко: Лівія у діях України; А. Яковлів: Чигирин колись і тепер; В. Мудрий: Нагробник Івана Франка; о. Петро Понятишин: Спроба задання українського банку в ЗДА; Л. Ясінчук: По золоту руно, і т. д. — Мистецько-розважальна частина: оповідання, споминок, фейлетони, гуморески та вірші таких авторів, як: Ікер, М. Понеділок, Лісовик ("Як ми виникли з ген. Свєрчєвського"), М. Струтинська, Я. Гриневич, О. Решетіло, І. Шуварська, А. Височенко, С. Жекецький, А. Радванський, В. Лашенко, Я. Курдиш, Я. Вебер, О. Вишня, З. Дончук, О. Тарнавський, М. Гай, Л. Яковлів, О. Геврі, Максим Булька та багато інших, в загальному майже 50 авторів. Є в календарі теж і деякі поради, напр. як лікувати чи закорхотити від отруйного плісню (попозав айві), про гігієну молока, про харчування дітей і т. п. В календарі багато оригінальних ілюстрацій. Мистецька колекція окладника у виконанні мистця М. Бутковича. Не заважаючи на такий багатий зміст, першорядний папір та думіть дбайливе видання, ціну на Календар встановлено мінімально, бо тільки один долар, щоб у той спосіб його якнайбільше поширити та заохотити до читання українських книжок теж і гіх, що від них уже відстають. Бо хто візьме цей Календар у руки, то він налевно його прочитає. Бiльшість тиражу Календаря розсилається поодиноким Відділам УНС і його можна набути у відділових секретарів. Можна теж замовляти безпосередньо в Адміністрації "Свободи", внаслідок замовлення та один долар на адресу: "SVOBODA", P. O. BOX 346, Jersey City 3, N. J.

ЗДА ГОТОВІ ДО "НЕФОРМАЛЬНИХ РОЗМОВ" ІЗ СОВЕТАМИ

ДЕРЖАВНИЙ СЕКРЕТАР ДОЛЛЕС ПОХВАЛИВ РОЗМОВУ БОЛЕНА З МАЛЕНКОВИМ. — ПРЕЗИДЕНТ АЙЗЕНГЕВЕР І НОВИЙ РУМУНСЬКИЙ ПОСОЛ ОБМІНЮЮТЬСЯ ПРИЯЗНИМИ ЗАЯВАМИ.

Вашингтон. — З'єднені Держави не тільки не зрівуть дипломатичних взаємин з Соведами, як цього домагався лідер дотеперішньої республіканської більшої в Сенаті Новелда, але радо привітали б поворот до нормальних "неформальних розмов" між західними дипломатами й московськими урядовими чиновниками — заявив державний секретар Дж. Ф. Доллес на пресовій конференції у Вашингтоні у вівторок 7 грудня ц. р. Він зазначив, що такі інформаційні зв'язки були б "допоміжні і бажані". Далі, державний секретар висловився похвально про підготовку розмови, що її мав на останньому прийнятті на Кремлі з нагоди роковин жовтневої революції американський посол в Москві Болен із Маленковим. Такі розмови, мовляв, допомагають підняти залізну занавіс, що існує на терені дипломатичних взаємин у совєтській столиці. "Очевидно, що це справа, яка може прийти тільки ступіню, повільно", — признав Доллес. "Такі розмови є неформальні, вони часто йдуть у Вашингтоні з закордонними дипломатами, і думаю, що ми всі привітали б це, коли б таку атмосферу можна перенести також в московську ситуацію". Коментуючи цю останню заяву державного секретаря, "Нью Йорк Таймс" у повідомленні свого вашигтонського кореспондента стверджує, що та заява йшла цілком по лінії минулотижневої заяви президента АЙЗЕНГЕВЕРА, що, мовляв, надії людськості лежать не у відважних жестах, але в поступі, хай навіть малими кроками, в напрямку ліквідації холодної війни та закріплення миру. Державний секретар підкреслює, що він сподівався, що ЗДА підтримають зусилля Англії і Франції щодо "пованних розмов на високому рівні" з совєтським урядом після ратифікування договору про зброєння Західної Німеччини й привернення її суверенітету. Цю примірну заяву скріпив ще бiльше обійня приязними словами між президентом АЙЗЕНГЕВЕРОМ і новопризначеним послом у Вашингтоні від комуністичної Румунії Антоном Мойзеску. Цей останній висловив надію, що наступить "скріплення взаємин між нашими країнами", а президент АЙЗЕНГЕВЕР прийняв ті слова "з задоволенням".

Іден не хоче передчасно говорити з Москвою

Лондон. — У дебатах в англійському парламенті над проєктом промови, яку виголосила Елсавета П (такі промови завжди йдуть на рахунок уряду, а не монарха), міністер закордонних справ Іден виступав в імені Черчила й ще раз з'ясував становище уряду до справи переговорів з Совєтським Союзом про об'єднання Німеччини й до інших важливих питань. Іден заявив, що було б "серйозною небезпечкою" не перевести ратифікації Паризького договору про відбудову армії Західної Німеччини і включення її в НАТО у можливість найближчої часі. Ратифікація цього договору буде історичним моментом, заявив Іден, бо тільки тоді можна буде сказати, що "ми — цілковито об'єднані й сильні". З цим моментом прийде, найкращий час на розмови з Москвою, які мусять бути підготовані так, щоб дати позитивний вислід. Тим часом дипломатичним шляхом йдуть вже переговори про договір у справі роззброєння і Іден вважає, що ці переговори будуть успішні. Після його промови висловлено довіру уряду 300 голосами проти 267, себто більшістю 33-ох голосів.

Югославія не зрадить своїх західних союзників

Об'єднані Нації. — Пожвавлення торговельних взаємин між Югославією і Совєтським Союзом, яке може прийти внаслідок покращання совєтсько-югославських відносин, не відбiється негативно на стосунках Югославії з західним світом — заявив югославський посол при уряді ЗДА, д-р Лев Матес, що є однією з нових репрезентантом цієї держави в Об'єднаних Націях. Промовляючи на обіді, що його влаштували журналісти, акредитовані при ООН, Матес з'ясував "невтральну" позицію, яку займає Югославія. Він стверджує, що виступ Югославії проти Комінформу був не "сваркою в родині", а реакцією на атаку на державну суверенітет Югославії, Югославія, мовляв, пам'ятає, що в найтрудніших для неї днях Захід прийшов їй з фінансовою і моральною допомогою і не забуває цього. Югославія втримує найкращі взаємини з Туреччиною, Грецією, З'єднаними Державами і Англією і ці взаємини не будуть ні трішки послаблені на користь взаємин із Совєтами, — ствердив югославський представник.

В СВІТІ

● Андріо МекКензі, канадський летун, який два роки перелітав в політиці в комуністичному Китаї і втративши 20 фунтів ваги, несподівано опинився на волі, не має сили іхати до Канади, де чекає на нього дружина і 4 дітей. Він витримався в Гонг Конгу на соці, спить і їсть. Відбувається горіти щочотири по свої переживання в Китаї, обоміжених до заяви, що так само не знає, чому його звільнили, як не знає, чому його затримали, не звільнивши з іншими полоненими.

● На Тринідаді, британському колоніальному острові від понеділка до вівторка 7 грудня ц. р. Астрономічний сейсмограф в метеорологічних стаціях зафіксував коло 100 струн. Але населення острова відчувало струси тільки 7 разів. Досі злинула одна дитина і кілька осіб ранено.

● Сімон де Бонуар, звеличаний філософсько-літературного року екзистенціалізму у Франції, дістав нагороду Академії Гонкурів — одну з найславніших літературних нагород у світі — за повість "Мандарин". Членом цієї Академії обрано письменника Жака Діжона на місце померлого в серпні ц. р. письменника Колетта. Паризькі журналісти назвали найкращою книжкою у цьому році повість 40-річного лідера Жака Геврелі "Перехід" — про французького переселенця, що вертається на батьківщині, заражений в колоніях смертельною недугою.

● Хорватський кардинал Степан Тіта в тепер конфіскований в своєму рідному селі біля Загребу, важко хворіє на недокрів'я. Німецький професор Гайльмаєр приїхав лікувати його радіоактивним наслідком.

● В Альбанді, яка не пішла за прикладом Тіти, а залишилася вірна диктатору Москві, відбувається 10 березня 1955 року комедія виборів уряду на однукову лісту "демократичного", себто комуністичного, фронту.

В АМЕРИЦІ

● З Ніагари Фордс повідомляють, що це частина скелі по каналіському боці відірвалася і впала в безодню водоспаду. Вагу цієї скелі обчислюють на 2,800 тонн. 27 липня цього року в водоспад упали 185,000 тонн скелі.

● В Канаді в Вуд Вовфалло Непелес Парку живуть коло 15,000 бізонів. Цього року мисливці застрелили коло 500 штук цих тварин і на Різдіво їстимуть скам'янілого печеного. Кожного року мисливці забирають коло 500 штук цих тварин, щоб вони знаходились в розмноженні.

● Гватемальський президент Карлос Кастільйо Армас зредукував державний бюджет на чотири мільйони доларів. Протикомуністичний президент Арбенц стверджує, що бюджет у висоті 70 мільйонів доларів.

● Професор Ар-Аллі Аліштайя і його прихильники д-р. Альберто Шнайдерові для шпиталю Французької Імперії Африки ліків на 500 доларів.

● Ньюйоркський кардинал Френсіс Spellman вже четвертий раз відвідає на Далекій Схід, щоб там з американськими військами відсвяткувати Різдяний Святий. Кардинал Spellman відвідає американських воїнів на Алясці, в Японії, Кореї, Окінаві, Формозі, Гонг Конгу, Маїлі і Гонюльдо. Поза Нью Йорком він буде 28 днів.

● Новобраний голова Демократичного Крайового Комітету Пол М. Ботлер відіхав до Кенас Сіті, де має побачитися з бiльшим президентом Геррі Трумавом. Трумав був проти того, щоб б'юрологія комітету вибирав Ботлера. Тепер Ботлер хоче знати спільну мову з своїм політичним противником.

● Панамський уряд хоче видати поштові марки з портретами всіх дотеперішніх пап, — 259 різних поштових марок. Видання цих марок потриває кілька років. В першу чергу видадуть марки з портретами пап, що мали ім'я Пія.

● В останньому тижні зменшилося число автомобільних катастроф і смертних випадків внаслідок неосторожності їзди. Смертних випадків було 11, а в цьому самому тижні минулого року — 28; катастроф — 554, а в 1953 році — 781. Це все відноситься тільки до Нью Йорку.

СВОБОДА

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

PEREPIPLATA: \$10.00 One year
\$5.25 Six months
\$2.75 Three months

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріали.

Адреса: "СВОБОДА", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

„БІЖУЧІ СПРАВИ“

Місяць грудень — це місяць загальних зборів наших товариств і організацій, місяць підсумків проведеної впродовж року праці та річного планування праці на майбутнє. В усіх програмах зборів на порядку денному та кожні „біжучі справи“, які ставляться, звичайно, під кінець наради і на які дуже часто не вистачає вже ані часу, ані терпеливості та охоти. Тим часом ці „біжучі справи“ не менш важливі, як звіти з дотеперішньої праці та вибір нової управи.

Між організаціями, що відбувають у грудні свої річні збори, будуть також і численні відділи Українського Народного Союзу, і на їхні „біжучі справи“ хочеться насамперед звернути увагу, бо від цих справ відділів УНС залежить великою мірою життя та розвиток всієї нашої спільноти.

Які ж „біжучі справи“ мають на своїм порядку дня відділи УНСОюзу?

Передусім треба сформулювати факт, що хоч ювілейний рік Українського Народного Союзу вже добігав кінця, що хоч цього року влаштувано кілька насправді величавих ювілейних імпрез у більшості наших громад і хоч цього року відбулася одна з найбільш успішних в історії УНСОюзу конференцій, все ж таки першого і головного завдання в цьому ювілейному році не виконано. Цим завданням було збільшення кількості членства УНС до 75,000, і в цьому відношенні як відділи УНС, так і поодинокі його члени найбільше недописали. З останнього звіту головного секретаря виходить, що з кінцем жовтня ц. р. УНСОюзу мав все ще тільки 70,415 членів. Цей факт не дає жадному з відділів УНС права прийти на річні збори і з чистою совістю заявити, що він виконав свій обов'язок. Тому то організації нових членів мусять бути першою між „біжучими справами“, і не тільки на те, щоб сформулювати сумний факт організаційного неспіву, але щоб вивести тверду постанову та обговорити всі можливості й засоби для поліпшення цього стану.

До постійних „біжучих справ“ належить теж громадська активність кожного з відділів та громадські обов'язки кожного з членів. Найактивніша участь відділу і його членів в усіх корисних починках громади є однією з найкращих традицій УНСОюзу і його членства. При цьому треба в першу чергу перевірити, чи відділ вислав свій Національний Дяток до Народного Фонду УНКомітету та свою вкладку до ЗУАДКомітету. Якщо цього не зроблено, треба виконати це негайно. Треба теж заохотити, щоб це зробили індивідуально і всі члени відділу.

До таких же актуальних „біжучих справ“ кожного відділу належить теж багато інших обов'язків, у першу чергу відносно своєї організації. Для прикладу:

Відомо, що це попередня конференція УНСОюзу, яка відбулася в Клівленді 1950-го року, винесла постанову, що кожний дорослий член УНСОюзу повинен одразу ж пожертвувати бодай одного долара на „Союзівку“. За виконання цього обов'язку відповідальні відділи. А проте, хоч від того часу минуло вже четвертий рік, цього обов'язку не виконала навіть половина відділів і їх членів. Як довго цей обов'язок не буде виконаний, так довго він є „біжучою справою“, яку треба пригадувати та розглядати на кожних зборах, тим більше річних.

Подібно маєтись справа і з ухвалою останньої конференції про добровільну доплату до передплати на „Свободу“ та пресового фонду на новий дитячий журнал „Веселка“. Правда, кампанія в цій справі ведеться впродовж жовтня, але це не значить, що хто не вислав своєї пожертви на „Веселку“ в жовтні, то він уже звільнений від того обов'язку. В жовтні про це тільки багато писалося, але кампанія практично ведеться аж до того часу, поки кожний член не виконає цієї своєї повинності. Досі цього не зробила ще навіть одна четверта частина дорослих членів і тільки дуже мало відділів. Отже й це належить не тільки до біжучих, але й до дуже певних справ, що повинні бути покладені на річних зборах.

Таких і подібних „біжучих справ“ можна наводити багато більше. Крім них кожний відділ має ще й свої окремі проблеми, і вони теж повинні бути розглянуті та покладені. Було б побажано, щоб кожний відділ мав у себе спеціального „пресового референта“ або щоб цю функцію перебрав один з урядових відділів, який своєчасно приготував і надіслав до свого органу, до „Свободи“, короткий звіт-репортаж про відбуві збори та про покладені на них справи. Це заохотить до праці інших, а покладені їм виконані „біжучі справи“ будуть свідченням живучості і свідомості нашої великої і славної організації.

ЗАБЕЗПЕКА ПРОТИ ДЕПРЕСІЇ

У наступному, 1955 році, додаткові виплати на старечі пенсії зростуть на близько доларів, а вже в поточному році старечі пенсії, виплачувані на підставі умов із забезпечення товариствами, і виплати з суспільного забезпечення, досягли висоти чотирьох білльйонів. Коли додаєти до цього приватні пенсійні системи федерального, стейтських і муніципальних урядів, далі виплати на випадок безробіття і допомогу з публічних місцевих фондів для убогих осіб — то всі ці виплати становитимуть вже в найближньому році круглу суму двадцять білльйонів доларів.

Оці цифри призирає журнал „Юнайтед Стейтс Ньюс Енд Ворлд Репорт“, щоб довести, що теперішня Америка — це не та країна, що була до великої кризи-депресії 1928-29 і наступних років, але держава із забезпеченням добробуту майже кожної людини за наперед передбаченим планом.

Вже поточний, 1954 рік, як рік частинної депресії, виявив, що нестача заробітків не мусить призводити людей до нужди. Найважливіший зарплатний спосіб проти цього — федеральна система забезпечення на випадок безробіття, бо з фонду для безробітних виплачено в поточному році цілий білльйон доларів — більше, ніж у минулому році. Крім того, багато осіб перейшли на старечу пенсію, одержавши разом на 600 мільйонів доларів більше, ніж минулого року. Крім цього, допомога для осіб, що поклали в нужду, зросла на 70 мільйонів доларів.

Коли пригадати собі часи до введення суспільного забезпечення з усіма його розгалуженнями, то до 1929 р. відставали старечу пенсію тільки федеральні урядові й працівники, а загальна сума такої пенсії не перевищувала одного відсотка всього особистого прибутку. У поточному році виплата старечих пенсій перевищує на п'ять відсотків загальну суму всіх особистих прибутків так, що сума старечих пенсій досягла висоти 3,6 білльйонів, а в наступному році зросте ще на 1,1 білльйон доларів.

Важливу рубрику в пенсійних виплатах становлять старечі пенсії і допомога для воєнних ветеранів, які досягли висоти 4,3 білльйона. До цього треба додати виплати для безробітних висотою 2,2 білльйона і інші допомоги висотою 400 мільйонів, — все це з федеральних фондів.

Коли згадувати про такі велетенські суми, втрачаєшся в уяві урядових фондів, то мислиш про величезні питання: чи така система не призведе до банкрутства федерального скарбу, а з цим і до руйнування державних фінансів. Тому важливо пізнати джерела прибутків, з яких уряд виплачує пенсії, забезпечення на випадок безробіття й суспільні допомоги на час неохідності.

Отже фонди на такі виплати походять тільки в малій частині з податків, і то тільки в формі тимчасової позички, а в засади головного фонду складається з долат від самих робітників і долат підприємець, що zatrudнюють робітників. Навіть старечі пенсії федеральних, стейто-

вих і міських робітників та працівників складаються з долат, що їх стягає сам уряд від zatrudнених намісників, а виплачує тоді, коли намісник, на підставі наперед передбаченого плану, залишає працю і переходить у стан спочинку. Тому банкрутства уряду через те, що він виплачує чи то пенсії, чи допомогу для безробітних, нема потреби боятися.

Крім того, якщо б прийшла велика криза, тоді ці велетенські фонди допоможуть цілій країні не тільки здолати кризу, але навіть запобігти їй. Якщо річно можна буде кинути на ринок праці й продукції передбачених двадцять білльйонів доларів, то це саме спричинить до стабілізації праці, бо уряд буде заохочувати старих людей переходити на пенсію, щоб звільнити місце для молодих, працездатних робітників. З zatrudнених робітників, будуть у свою чергу виплачувати свої пайки до пенсії, бо та до інших фондів суспільного забезпечення, а та-

кі фонди становлять значну велику резерву й тому їх можна вживати на різноманітні публічні проекти, при яких багато осіб може дістати постійну працю.

Окрему рубрику становлять фонди, з яких виплачується фермерам підмогу на випадок лихого врожаю або надприродної. Ці фонди — це теж частинна планна діяльність суспільного добробуту. Виплачуючи допомогу фермерам на випадок надприродної чи замалої ціни на їхні продукти, уряд захищає надлишок продукції й зберігає їх у своїх магазинах. В разі зарплатної кризи, такі фонди становлять резерву для людей, що поклали в справжню нужду.

На випадок, який прийшла депресія такого характеру, як у 1930-их роках, — всі зазначені засоби стануть у пригоді упродовж якогось часу. Тоді також буде нагода придумати якісь нові способи, щоб зарплатити ліхоту, подібно, як це було за часів „Адміністративного Поступу в Роботу“, однак з використанням минулого досвіду.

Читаючи в нашій пресі невідомі згадки про те, що американські сенатори, конгресмени та інші державні мужи беруть участь в українських імпрезах, виходить дуже прихильно для української справи промови, здається не одним, що українська визвольна справа вже здобула собі признання всюди, а навіть і там де „роблять політику“.

Та зовсім інше враження про ту справу винесе цей, хто постарасться приглянутися ближче тієї справі.

Вже другий рік працюючи при державному університеті і часто маю нагоду говорити зі студентами, але досі не зустрів такого, щоб знав про Україну, як про націю. Для всіх них Україна — це частина Росії, Польщі чи навіть Чехії. Сподіваюся, я не міг згадати, в чому полягає їхнє незнання про Україну, враховуючи це, що наші суспільно-громадські установи вложили вже не мало зусиль для висвітлення праці про Україну. Є вже кілька порядних видань про Україну англійською мовою, більшість з яких знаходяться тут, в університетській бібліотеці. Вже й наша державська Українська Громада брала кілька разів участь в імпрезах міжнародних танків, улаштуваннях Сошел Сайенс, фундації, що існує при університеті. Вей ті імпрези відбувалися в залі студентської унії. Один раз хор нашої громади виступав в тій же унії. Заходом голови Укр. Громади зроблено при університетській бібліотеці маленьку, але цікаву упорядковану виставку українських народних вишивок та різьблених речей.

Якось недавно я зайшов до університетської книгарні, де продається для студентів книжки, підручники та інші шкільні приладдя. Там побачив кілька надрукованих примірників підручника історії Росії „An Outline History of Russia“ by Kirchner, а також кілька примірників „кишенькової“ книжки „Russia — Its Past and Present“ by Bernard Pages. Тому, що в змісті тих

В ОБОРОНІ ПРАВДИ ПРО УКРАЇНУ

обох книжок я знайшов назву України, а зацікавився ними і перечитав, після чого зрозумів незнання студентів української справи. Підручник Кірчера поручається для високошкільної молоді як один з найкращих, а цей „пакет бук“, хоч не є підручником історії, але того ж роду книжки тут користуються студенти, як лектурою, досить широко. Автор англійсь, що помер в 1949 р., бувши професор російської мови та історії в університетах Ліверпулю і Лондону. За цим був у Росії воєнним кореспондентом, подорожував по Росії перед і по революції, говорив багато разів особисто з царськими, а потім з комуністичними вельможами, написав більше праць про Росію, хоч ніхто не міг запам'ятовувати різниці між Україною та Росією. Потрібно тільки зробити (як тут в багатьох книжках я зустрічав) оцінку корисності цієї праці, чи списати її заваги на карті й докласти, чи вложити ту картку до книжки, звертаючи увагу читача на відповідні місця в книжці і покладаючи на правдиві історичні факти з поданої літератури. І тоді читач зрозуміє правдиву роллю України в минулому. Вищесті української культури з Києвом, як центром, автор сам в кількох місцях признає, як також і те, що український народ привизначний був більш до культурного життя, ніж росіяни, і завжди ставив спротив проти кріпацтва не так як росіяни, що з того кріпацтва ніколи не вилізли. Вільні шкідливо книжкою для української визвольної справи є книжка Б. Парса. Цей цілком затіє, те, чого навіть критичний читач міг би вважати. Автор не признає права на волю не тільки українцям, але й іншим народам, між ними балтійським народам, білорусам, а про поляків висловлюється

з великим цинізмом. Поляки й українці, Європа — це Росія та Англія. Коротко кажучи, обидві згадані книжки роблять українському народові кривду і шкоду, бо по високих школах викладаються ті, що заважають розуміти політику і міжнародні справи будуть судити знання, але набути по тих школах. „Russia — Its Past and Present“ видається вже десяти раз, а треба ствердити, що та політична агітка принесе шкоду не тільки Україні, але також і самій Америці, бо там неправдиво висвітлюється комуністичну систему, яка нібито в Росії створила з нічого щось. Про п'ятиріччя, голод і терор, автор згадує так делікатно, наче оправдуючи, що це було потрібне в ім'я чого великого. Автор був в 1935 р. в Росії і там бачив добробут. Вулиці по містках вкриті автами, склади повні товарів, а школи совєтські хіба могли б бути тільки вцілім зцім для шкідливого впливу Росії на світ. Росіяни з-поміж усіх народів у світі найбільше люблять англійців та американців — виходить з того „твору“.

Сама обкладинка книжки дуже пропагандистська; на тлі модерної фабрики стоїть гарно одіти молодий робітник, зі спосарським ключем в руці, біля нього здоровий, молодий робітник, а далі ще один, у шоломі, в перекосному плащі, гарних чобітках і білих рукавицях. А там, за подорожню картою історії, згорблений орач оре дерев'яним плугом землю.

Твердження, що таке відношення Заходу до України та її самостійності полягає тільки в недостатньому інформуванні того Заходу про Україну, не може бути оправдане. Ми бачимо, що, коли тому Заходові щось потрібно, то він знає в найменших подробицях про відносини між Україною та Заходом, як і про український 40-мільйонний народ, оборону Європи перед дикими ордами, з його славним минулим, чому ж той Захід не знає.

Ще один дуже марнантий приклад: Велика кількість українців, втікаючи перед московським Діквітом Ханом в 1944 р., переїздили через Чехію і Словаччину та мали нагоду пізнати ту велику симпатію тих народів до червоного москаля. Але нині в американській пресі можна подбати більше інформації про „резистанс“ тих народів, якому віддається більше місця, чим героїчній боротьбі і літературним подвигам УПА. Як в 1946 р. цілий відділ УПА перейшов на Захід, щоб, як Христос невірного Тому, перекопати цей Захід про невинну боротьбу українського народу проти московського окупанта, то й тоді чомусь той Захід майже мовчав. Нині роблять багато шуму, як на Заході перелетіли якісь польський комсомолец чи довголітній московський енкаведист, якого до втечі могли спонукати всілякі підсілки причини.

На підставі цього можна твердити, що неіформованість Заходу в українській проблемі має свій корінь не так у самій неіформованості, як радше в політиці, на думку Заходу, вигідній для нього.

К. Крупський

РОСТЕ АРМІЯ ЕСПАНІЇ

Поставлення на ноги 500 тисяч західно-німецьких воїнів викликає від років утримання в цілому міжнародному світі, а в цих останніх місяцях перед ратифікацією договору про їх озброєння Москва б'ється і мобілізує всі підлеглі їй сили, щоб до цього не допустити. Тим часом, тихо, непомітно, без найменшого шуму постас у південно-західному куті Європи однакова військова сила, вичарована при допомозі 200-мільйонної американської допомоги. Західним німцям дозволено на 12 днів, — правда, більших чисел, — вогневою спроможністю, як еспанські. Але ж Еспанія сама тепер реорганізує свою армію, флоту й летунство, починаючи від організації 22-ох змоторизованих піших дивізій.

400,000 воїнів і старшин мають становити суцільну армію в чинній службі, а 1,800,000 в резерві. Очевидно, ця армія буде вивантажена танками, артилерією і за'язово-комунікаційними частинами та наймодернішим устаткуванням. Паралельно йде швидкою ходою вивантаження 40,000 летунів, які виймають з озброєння американськими „Сейбр-джетами“. Додатково 6 т. збройних сил, але модерні, швидкі й грізні фальста, здатні боротися берегів Еспанії.

13 місяців тому підписано американсько-еспанський договір взаємної допомоги і несподівано почалась праця над будовою одержаних на підставі того договору морських і летунських баз ЗДА на території й водах Еспанії. Великі роботи над будовою нових і розбудовою старих шляхів і портів, будова бараків, мешкальних будівель і всіх догідностей для стаціонарного та американського війська, — дають могутній поштовх еспанській економіці, яка в свою чергу вможливила урядові збільшити військовий бюджет. Таким чином американці дають Еспанії поміч підняти її економіку до рівня війни, а про український 40-мільйонний народ, оборону Європи перед дикими ордами, з його славним минулим, чому ж той Захід не знає.

Ще один дуже марнантий приклад: Велика кількість українців, втікаючи перед московським Діквітом Ханом в 1944 р., переїздили через Чехію і Словаччину та мали нагоду пізнати ту велику симпатію тих народів до червоного москаля. Але нині в американській пресі можна подбати більше інформації про „резистанс“ тих народів, якому віддається більше місця, чим героїчній боротьбі і літературним подвигам УПА. Як в 1946 р. цілий відділ УПА перейшов на Захід, щоб, як Христос невірного Тому, перекопати цей Захід про невинну боротьбу українського народу проти московського окупанта, то й тоді чомусь той Захід майже мовчав. Нині роблять багато шуму, як на Заході перелетіли якісь польський комсомолец чи довголітній московський енкаведист, якого до втечі могли спонукати всілякі підсілки причини.

На підставі цього можна твердити, що неіформованість Заходу в українській проблемі має свій корінь не так у самій неіформованості, як радше в політиці, на думку Заходу, вигідній для нього.

К. Крупський

КОНГРЕСМЕН КЕРСТЕН ДЯКУЄ УКРАЇНСЬКОМУ КОНГРЕСОВОМУ КОМПІТОВІ

Конгресмен Чарльз Дж. Керстен надіслав листа до голови УКК проф. Лева Добрянського з подякою за працю УКК, покладену, щоб об'єднати Конгресові підкомісії для обслуговування комуністичної агресії його успішну діяльність. Конгресмен Керстен, як голова цієї підкомісії, потверджує отримання додаткових 54 згадань про комуністичну агресію в Україні і 2 згадань про таку ж агресію в козацьких краях. Завдяки наполегливій праці УКК, всі ці згадань були документально обгрунтовані й записані. Чарльз Керстен

особливо підкреслює високу вартість згадань про переслідування совєтським урядом Православної і Греко-Католицької Церков, про підступну агресивну війну проти Української Народної Республіки і про штучно зорганізований в Україні страшний голод. У листі п. Керстена згадується про адвоката Михайла Пізнака, правого доводника УКК, який переслав конгресові підкомісії цілу низку заарештованих згадань. На основі цих згадань нескладно виступає вся фантастичність „інеральності“ розмов про „мирне співіснування“ — лише американський політик до голови УКК.

Володимир Янів

НІМЕЦЬКІ ДОСЛІДНИКИ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СХОДУ НА МАНІВЦЯХ

Амбітні плани німецьких науковців

Наскільки правильні були висновки мого попереднього кореспонденту для „Свободи“ про „нові перспективи німецької психології“, як вияв амбітних і намагання німецьких науковців, щоб вирішити спричинитися до відкриття втраченого становища, про це найкраще може свідчити інший науковий з'їзд, який відбувся майже в тому самому часі. Маю на увазі річні студійні Збори „Німецького Товариства для Дослідів Сходу Європи“, які мали місце в Штутгарті, 17-18 жовтня ц. р. Українські науковці кола репрезентували на цьому з'їзді: ректор проф. д-р І. Мірчук, доц. д-р В. Янів і д-р С. Горак. Якщо обидва з'їзди відзначалися тожотою смі-

відступі часу на двох подібних імпрезах, які стають кристалізаторами прямих думок і які крім цього, відбиваючи настрої, говорять про певні закономірності, з яких можна вже робити висновки про духовність середовища, до даній доби, чи навіть про духовність цілого народу. Не перебільшаючи оце випадкове збігання кореспонденцій для „Християнського Голосу“ про один з попередніх психологічних з'їздів (Мюнхен, 1949), усвідомлюю виснаженість з прелегентів, який почав свою доповідь від прикладу, як то 1923 р. писали французькі вчені з нагоди відомої книги Шпенгера, що німці програли війну, але прагнуть виграти мир. Він поставив питання, як після другої світової війни можна „виграти мир“, і відповів на це питання, що мир виграти можна видивлянням актуальних ідей і саме цього року німці пішли у наступ в ділянці видивляння нових ідей. Те, що передбачено чи заплановано п'ять років тому, здійснюється з неймовірною послідовністю сьогодні.

Але коли підкреслюється

щасливе й успішне. Але для нас, українців, з'їзд не тільки цікавий, як відзеркалення німецької ментальності, але також, як німецький політичний план щодо Сходу Європи, якого ми є складовою частиною. І тому з'їзд вже викликав коментування в українській пресі, і ще мусить стати предметом всебічної уваги української громадськості, насамперед українського політичного і наукового світу.

Зовнішні рамки з'їзду

Щоб підкреслити значення з'їзду, організатори подбали про відповідне зовнішнє об'єднання. Рівночасно й різнобіжно зі з'їздом відбулися в Штутгарті т. зв. „Дні слов'янської культури“ з виставками книжок і ікон, з театральними виставами й симфонічними та хоральними концертами, з радісними передачами й прилюдними повідомленнями, пресовими конференціями тощо. Для зацікавлення якнайширших громадських кол змобілізовано величезний апарат, складений з представників згадано-

го вже Товариства, південнонімецького радіо, міської управи Штутгарту, Крайової Бібліотеки, Крайового Музею, Штутгартського міського театру і ін. Тільки національних комітетів слов'янських народів, які живуть на території Німеччини, не допущено, щоб „унікувати можливості неперозумі й тенденційності“...

Інаугураційна доповідь

Інаугураційне засідання з'їзду було трансмітоване через радіо. На прелегентів виступав одного з найбільш відомих німецьких сучасних вчених: соціолога, психолога і соціопсихолога проф. д-ра В. Гельпха. Сам вибір був дуже знаменний, можна сказати символічний, бо Гельпха будучи визначним науковцем, належав різноманітним політичним і навіть кандидатським урядовим посадам у 20-х роках на президентів Німецької Республіки. Відкриваючи інаугураційне засідання й вітаючи прелегента, сказав д-р Фріц Ебергард, інтендант південнонімецького радіо, знаменні слова, які можна вважати за

Український Народний Союз, який нараховує тепер уже понад 70 тисяч членів, є такою передовою народною установою американських і самодільних українців, в списку членства якої не можна забракнути жодного імені. Бо належати до У. Н. Союзу, значить належати до цього свідомого та дійсного загалу, який творить і веде наше громадське життя.

ролю, при традиційній невпевненості до них з боку західних потуг — засуджені на другорядну роль. Для можливості відіграти важливу роль треба й зрівноважити чимось силу західних держав, і звідти їх концепція Європи, в якій має бути місце для слов'янського світу, в тому числі й для Росії.

(Докладання буде)

